

Окрему увагу слід приділити інформаційно-просвітницькій роботі, яка є ключовим фактором у формуванні культури безпеки серед населення та працівників підприємств. У Харкові проводяться навчальні кампанії, тренування, розробляються інструкції з дій у надзвичайних ситуаціях, поширюються електронні пам'ятки та мобільні додатки з рекомендаціями. Це підвищує готовність громадян до свідомої та правильної поведінки у випадку загрози, а також знижує рівень паніки в умовах кризових ситуацій.

Зменшення концентрації небезпечних речовин на території промислових об'єктів, що функціонують у місті, відбувається не лише через заміну технологій, а й завдяки вдосконаленню логістики, контролю запасів та автоматизації обліку. Прикладом є модернізовані хімічні склади в межах промзон Харкова, де вже застосовуються автоматизовані системи управління з доступом до хмарного моніторингу та електронних баз даних.

Системи локалізації аварійних ситуацій, що застосовуються на об'єктах міської промисловості, включають резервуари аварійного зливу, протипожежні бар'єри, автоматичні запірні механізми, димовидалення та аварійну вентиляцію. Важливо, що в умовах сучасного міста такі засоби повинні бути не тільки функціональними, а й інтегрованими в загальноміську систему управління надзвичайними ситуаціями.

Усі ці заходи свідчать про важливість поєднання технічних, адміністративних і соціальних підходів до формування безпечного міського середовища. Підвищення техногенної безпеки у Харкові вимагає не лише модернізації обладнання чи інфраструктури, але й формування сталих управлінських практик, орієнтованих на попередження, а не лише реагування на небезпеки [3].

Література

1. Твердохлебова Н. Є. Шляхи підвищення рівня техногенної безпеки в Україні / Н. Є. Твердохлебова // Наука і техніка сьогодні. – 2022. – Вип. 3 (3). – С. 127-135.

2. Твердохлебова Н. Є. Причини утворення небезпечного середовища в технологічному обладнанні. Актуальні питання безпеки праці у контексті сталого розвитку та європейської інтеграції України : матеріали 5-ї Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., Харків, 12–13 листоп. 2024 р. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2024. С. 151-153.

3. Твердохлебова Н. Є. Підготовка фахівців з охорони праці у сучасних умовах. Забезпечення якості вищої освіти: проблеми та перспективи розвитку : матеріали VIII Міжнародної науково-методичної конференції, Одеса, 6-7 березня 2025 р. Одеса: ОНЕУ, 2025. С. 303-304.

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ФАХІВЦЯ З ОХОРОНИ ПРАЦІ

Твердохлебова Н. Є.

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

natatv@ukr.net

Стрімкий розвиток інформаційних технологій, штучного інтелекту, систем аналізу великих даних (Big Data), а також технологій віртуальної і доповненої реальності (VR/AR) відкриває нові можливості для підвищення ефективності заходів з безпеки праці, проте створює й нові виклики для фахівців, які повинні постійно вдосконалювати свої професійні навички і бути готовими до швидкої адаптації [1].

Нові компетентності спеціаліста з охорони праці є комплексними і охоплюють технічні, управлінські, психологічні та цифрові навички. Сучасний фахівець повинен не лише володіти знаннями про обладнання і технології, а й мати розвинуті комунікаційні здібності, лідерські якості та вміння працювати з великими обсягами інформації [2].

На сучасних підприємствах, які працюють у різних галузях – від будівництва і металургії до інформаційних технологій – активно впроваджуються інноваційні підходи до розвитку компетентностей спеціалістів з охорони праці [3]. Цей процес передбачає комплексний та системний підхід, що включає кілька ключових напрямків.

По-перше, одним із головних елементів є впровадження цифрових систем моніторингу безпеки. Сучасні технології дозволяють автоматизувати збір і аналіз даних про виробничі ризики, аварії, порушення безпеки та інші критичні показники. Застосування таких систем підвищує оперативність прийняття управлінських рішень, дозволяє прогнозувати потенційні небезпеки і формувати превентивні заходи, що безпосередньо впливає на зниження рівня травматизму.

По-друге, підприємства організують регулярні навчальні сесії, тренінги та семінари, в яких широко використовуються сучасні технології – від онлайн-курсів до інтерактивних VR/AR-тренажерів. Таке навчання дозволяє працівникам не лише теоретично засвоїти знання, а й практично відпрацювати дії в умовах, максимально наближених до реальних, що суттєво підвищує якість підготовки.

По-третє, все більшого значення набуває міждисциплінарний підхід до управління ризиками. Для цього підприємства залучають фахівців з різних галузей – технічних, управлінських, психологічних, що дає змогу всебічно оцінити умови праці та розробити комплексні рішення, спрямовані на забезпечення безпеки. Такий підхід сприяє формуванню ефективної системи безпеки, здатної адаптуватися до постійних змін виробничих процесів.

Для ефективного впровадження і підтримки нових компетентностей провідні компанії створюють власні корпоративні центри безпеки – спеціалізовані підрозділи, що відповідають за постійну підготовку, консультування і підтримку фахівців з охорони праці.

Досвід підприємств свідчить, що системне впровадження нових компетентностей не лише підвищує рівень безпеки, а й позитивно впливає на загальну продуктивність, знижує фінансові втрати через аварії і нещасні випадки, а також підвищує мотивацію і задоволення працівників своєю роботою.

Література

1. Tverdokhliebova, N. Ye. Personal transformations in the process of professional self-realization. *Право і безпека = Law and Safety*. 2025. № 1 (96). Р. 21-28.
2. Твердохлєбова Н. Є., Семенов Є. О. Новий зміст навчання майбутніх фахівців з охорони праці в сучасних умовах. *Науковий вісник Донецького національного технічного університету*. № 1(12) 2024 р. С. 139-147.
3. Твердохлєбова Н. Є. Підготовка фахівців з охорони праці у сучасних умовах. *Забезпечення якості вищої освіти: проблеми та перспективи розвитку* : матеріали VIII Міжнародної науково-методичної конференції, Одеса, 6-7 березня 2025 р. Одеса: ОНЕУ, 2025. С. 303-304.

РОЛЬ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Твердохлєбова Н. Є.¹, Рибалко О. В.², Скориніна-Погребна О. В.²

¹*Національний технічний університет*

«Харківський політехнічний інститут»

²*Харківська державна академія фізичної культури*

natatv@ukr.net, ollrybalko76@gmail.com, 0979780197olga@gmail.com

Формування потреби людини домагатися успіху, прагнення реалізувати та підвищувати рівень своїх можливостей або мотивація досягнення активно відбувається під час здобуття професійної освіти [1, 2]. В умовах повномасштабної війни питання психологічної безпеки населення набуває стратегічного значення у системі вищої освіти. Психологічні служби виконують не лише підтримувальну, а й превентивну функцію, спрямовану на зниження рівня дезадаптації, панічних реакцій, психоемоційного виснаження та професійного вигорання усіх учасників освітнього процесу.

Одним із ключових напрямів діяльності є психологічний супровід освітнього процесу. Освітнє середовище в умовах воєнної небезпеки функціонує в нестабільному режимі, пов'язаному, зокрема, із відключенням енергопостачання, що негативно впливає на когнітивні процеси, мотивацію до навчання та здатність до концентрації здобувачів освіти. Психологи здійснюють